

Sygn. akt *I ACa 977/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Krzysztof Józefowicz

Sędziowie: Karol Ratajczak

(del.) Maciej Agaciński (spr.)

Protokolant: protokolant Halszka Mróz

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 11 lipca 2019 r. sygn. akt XII C 787/17

1. oddala apelację;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 4.050 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Karol Ratajczak Krzysztof Józefowicz Maciej Agaciński

Sygn. akt I ACa 977/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem (k. 182) z dnia 11 lipca 2019 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie z powództwa J. K. przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę:

- w punkcie I zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 50.100 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- w punkcie II w pozostałej części powództwo oddalił,
- w punkcie III kosztami postępowania obciążył powódkę w 61/100 części, a pozwanego w 39/100 części i z tego tytułu zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.192 zł.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 4 listopada 2015 roku, na aukcji internetowej, powódka zawarła umowę kupna sprzedaży samochodu marki J., (...) o numerze VIN (...) płacąc cenę 7.600 USD, zawierającą koszt transportu pojazdu ze Stanów Zjednoczonych Ameryki do Europy do (...). W umowie zawarta była informacja, że samochód jest pojazdem powypadkowym i nie był „stratą całkowitą dla towarzystwa ubezpieczeniowego i nie był naprawiany zgodnie z ustawą o wadliwych pojazdach”.

W dniu 16 marca 2016 roku powódka zawarła z pozwanym umowę ubezpieczenia AC w wariantcie ubezpieczenia od wszelkich ryzyk. W umowie tej typ samochodu J. określony został jako (...) C (...) o wartości 257.553 zł i wyposażeniu standardowym. W umowie zawarto klauzulę (...) Wartość 100%”. Ogólne warunki ubezpieczeń komunikacyjnych stanowiły immamentną część umowy. Powódka i pozwany zawarli umowę ubezpieczenia samochodu na okres od dnia(...) roku do dnia (...) roku.

Dnia (...)roku samochód został skradziony w B., a Policja nie wykryła sprawcy przestępstwa i nie odnalazła pojazdu. Powódka zgłosiła pozwanemu szkodę wynikającą z kradzieży, a (...) r. przeniosła na pozwanego prawo własności skradzionego samochodu.

Pozwany zlecił wycenę skradzionego pojazdu podczas której rzeczoznawca odkodował numer VIN wskazany w umowie ubezpieczenia i umowie kupna-sprzedaży.

Z odkodowanego numeru wynikało, że numerem tym oznaczony został fabrycznie samochód J. typu (...) P. (...). Był to typ o mniejszej wartości niż typ określony w umowie ubezpieczenia. Wyceny dokonano (...)roku. Wyceniając samochód zgodnie z numerem VIN i dokonując korekty minus 15% za powypadkowość samochodu, pozwany ustalił, że pojazd wart jest 128.400 zł.

Sygn. akt I ACa 977/19

Pozwany dnia 30 marca 2017 roku wypłacił powódce odszkodowanie w kwocie 127.978 zł i jako przyczynę obniżenia jego wysokości podając, że powódka niezgodnie z rzeczywistością wskazała błędny typ pojazdu i pojazd pochodzi z importu z USA gdzie doznał szkody całkowitej. Zaznaczyła, że dokonała potrącenia nieopłaconej części składki w kwocie 422 zł i to na podstawie art. 498 § 1 k.c.

Według ceny z daty zawarcia umowy samochód o oznaczeniu VIN, czyli J. typu(...) (...) L. miał wartość 178.500 zł.

Ponieważ zawarcie umowy ubezpieczenia i kradzież samochodu nastąpiły w 2016 roku, a między tymi zdarzeniami, nie nastąpiło zdarzenie skutkujące zmniejszeniem wartości samochodu należna powódce kwota odszkodowania wynosi właśnie 178.500zł.

W swych rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy zważył, iż umowa zawarta w efekcie aukcji w internecie nie wskazywała konkretnego typu pojazdu określając go jako (...). Wskazując droższą wersję (...) niż wersja kupiona, powódka lub jej mąż dokonali nadubezpieczenia na swoje ryzyko, bowiem wprowadzili pozwanego w błąd.

Z zeznań świadka K. K. wynika, że samochód miał szerszy zakres uszkodzeń niż na zdjęciach okazywanych podczas aukcji. Świadek ten zeznał też, że na owych zdjęciach widniała, według jego oceny, wersja samochodu (...) C (...), czyli taka jaką powódka wskazała we wniosku o ubezpieczenie. O tych rozbieżnościach między materiałem zdjęciowym, a kupionym samochodem powódka nie poinformowała ubezpieczyciela, ani nie wyjaśniła ich we własnym zakresie.

Ponieważ i we wniosku o ubezpieczenie, i w umowie znajduje się rubryka dotycząca konkretnego typu pojazdu /k. 10 – pkt.7 – „Dodatkowe informacje o pojeździe”/ wskazany w pozwie art. 815 § 1 k.c. nie znajduje zastosowania. Zgodnie z opinią biegłego E. W. samochód ten, czyli J. typu (...) P. (...), wart był, w dacie zawarcia umowy ubezpieczenia 178.500 zł. Ze względu na umowną klauzulę (...) Wartość 100%” pozwany powinien zapłacić powódce w dniu 23 grudnia 2016 roku tę właśnie kwotę.

Zgodnie z art. 815 k.c. w szczególności na podstawie § 3 tego przepisu pozwany więc miał prawo odmówić, w części, wypłaty odszkodowania skoro typ ubezpieczonego samochodu był o istotnie niższej wartości niż powódka zapewniała. Pozwany powinien zapłacić powódce odszkodowanie odpowiadające rzeczywistej wartości pojazdu w dacie zaistnienia szkody - identycznej jak w dacie zawarcia umowy ubezpieczenia. Powinien zrekompensować rzeczywisty uszczerbek w mieniu powódki poprzez zapłatę kwoty 178.500 zł.

Ponieważ przyznał powódce kwotę 128.400 zł odszkodowania (następczego potrącenia kwoty 422 zł nieopłaconej składki powódka nie kwestionowała) – powódce należy się reszta

Sygn. akt I ACa 977/19

odszkodowania, czyli kwota 50.100 zł (178.500-128.400) i powinna być ona wypłacona dnia 23 grudnia 2016 roku.

W konkluzji Sąd I instancji wskazał, że podstawą prawną orzeczenia w punkcie I wyroku jest art. 805 § 1 i 2 ust 1 k.c. i art. 481 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 476 k.c., a mając powyższe na względzie w pozostałej części sąd oddalił powództwo. Natomiast o kosztach procesu orzeczono w oparciu o treść art. 100 k.p.c.

Apelację (k. 197) od powyższego od wyroku – w zakresie pkt. II i III - **wniosła powódka**, domagając się jego zmiany : w punkcie I poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 129.153zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty oraz w punkcie III poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (w kwocie 11.875zł), a także zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ewentualnie skarżąca wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi apelująca zarzuciła:

I. błąd w zakresie ustalenia stanu faktycznego, polegający na:

- a) niezasadnym uznaniu, iż powódka i jej mąż wprowadzili w błąd pozwanego co do okoliczności istotnych dla warunków umowy ubezpieczenia;
- b) braku ustaleń w jakim zakresie strony wiąże zawarta umowa ubezpieczenia oraz o jakiej treści;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- a. art. 84 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że powódka wprowadziła pozwanego w błąd oraz błędne ustalenie, iż konsekwencją tego zdarzenia było uchylenie się przez pozwanego od skutków złożonego oświadczenia woli;
- b. art. 815 § 1 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w błędnym ustaleniu, iż powódka wprowadziła pozwanego w błąd nie podając informacji o pojeździe na etapie zawierania umowy, podczas gdy to obowiązkiem pozwanego było prawidłowo sformułować zakres zapytania i w oparciu o tak uzyskane informacje określić treść zawartej umowy;

Sygn. akt I ACa 977/19

- c. art. 355 § 2 k.c., poprzez jego pominięcie i braku oceny zachowania pozwanego na etapie zawierania umowy ubezpieczenia przez pryzmat zawodowego charakteru prowadzonej działalności.

W odpowiedzi na apelację pozwana (k. 208), domagała się jej oddalenia w całości oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powódki nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy poczynił bowiem prawidłowe ustalenia faktyczne, na kanwie których doszedł do trafnych wniosków jurydycznych, którym dał wyraz w treści zaskarżonego wyroku.

Żaden z zarzutów apelacji nie mógł doprowadzić do wnioskowanej modyfikacji lub uchylenia zaskarżonego wyroku.

Wbrew zarzutom apelacji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności treść zeznań świadka (K. K. - k. 88 akt) jak i treść polisy ubezpieczeniowej (nr (...) - k. 10 akt), w istocie wskazuje, że strona powodowa we wniosku o ubezpieczenie wskazała inną – droższą wersję / typ samochodu, niż rzeczywiście przez ten pojazd posiadaną, wprowadzając tym ubezpieczyciela w błąd co do właściwości przedmiotu ubezpieczenia. Nie miało przy tym znaczenia, że powódka wraz z mężem pozostawali w błędnym przekonaniu, że wersja / typ sprowadzonego pojazdu jest wyższa, niż pojazd faktycznie przez nich nabyty. W konsekwencji Sąd I instancji trafnie przyjął, z odwołaniem się m. in. do treści art. 815 § 3 k.c., że pozwany winien zapłacić powódce odszkodowanie odpowiadające rzeczywistej wartości pojazdu w dacie zaistnienia szkody – identycznej jak w dacie zawarcia umowy ubezpieczenia, w efekcie więc zrekompensować jej rzeczywisty uszczerbek w mieniu powódki przez zapłatę kwoty 178.500 zł. Na tyle bowiem biegły wyliczył wartość samochodu powódki w dacie zawarcia umowy ubezpieczenia. Przede wszystkim jednak stanowisko Sądu Okręgowego odpowiada zasadzie, że suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody – art. 824¹ § 1 k.c. W literaturze prawa prywatnego materialnego wskazuje się, że artykuł ten konstruuje normę odpowiadającą rozwiązaniu z art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 28.7.1990 r. „o działalności ubezpieczeniowej”, w § 1 przyjmując zasadę, że przy braku odmiennego postanowienia umowy ubezpieczenia, suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody. Oznacza to, że zaistniałe w realiach sprawy nadubezpieczenie (występujące w sytuacji, kiedy suma ubezpieczenia wyższa jest od wartości ubezpieczeniowej) nie przynosi ubezpieczonemu żadnych korzyści i nie może on żądać

Sygn. akt I ACa 977/19

odszkodowania przenoszącego wysokość szkody. Ponadto, omawiany przepis stanowi konsekwencję zasady odszkodowania - zakazu wzbogacania ubezpieczonego (por. Komentarz do art. 824¹ KC pod red. E. Gnieweka 2019, systemu Legalis, teza. 1 czy Komentarz do art. 824¹ KC T. III pod red. M. Gutowskiego 2019, systemu Legalis, teza 1. wraz z powołanym tam orzecnictwem). Wreszcie, w orzecnictwie - konkretnie w odniesieniu do umów ubezpieczenia pojazdów-wskazuje się również, że wysokość sumy ubezpieczenia, na którą strony zawarły umowę ubezpieczenia autocasco, przekraczająca rzeczywistą, aktualną wartość ubezpieczonego samochodu nie rodzi po stronie ubezpieczającego roszczenia o wypłatę odszkodowania ponad tę wartość (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2000 roku, sygn. akt V CKN 27/00, opubl. L. pod nr (...)).

Z kolei, odnośnie zarzutu naruszenia art. 815 § 1 k.c. zauważyć trzeba, że treść wspomnianej polisy dowodzi, iż ów niewłaściwy typ / wersja pojazdu wskazany został we wniosku o ubezpieczenie nie tylko w pkt. 7 „Dodatkowe informacje o pojeździe” ale przede wszystkim w pkt. 3 „Ubezpieczony pojazd”, a więc odnoszącym się do przedmiotu umowy. Zauważyć przy tym trzeba, iż w doktrynie prawa cywilnego materialnego przyjmuje się, że z uwagi na masowość świadczonej usługi ubezpieczeniowej ubezpieczyciele zdani są na oparcie się na informacjach przekazanych przez ubezpieczonego, nie byłoby bowiem w stanie samodzielnie pozyskać danych potrzebnych do zawarcia umowy. Stąd rozwiązanie przewidziane w art. 815 k.c. (tzw. obowiązek deklaracji) i określenie umowy

ubezpieczenia jako kontraktu najwyższego zaufania (por. Komentarz do art. 815 K.c. G. Sikorskiego, systemu lex.online.kluwer, teza.1 wraz z podaną tam literaturą).

Wreszcie, odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 355 § 2 k.c. poza przytoczonymi już wcześniej konstatacjami, zważyć trzeba, iż ustalenie typu / wersji przedmiotowego pojazdu w realiach sprawy nie było zadaniem łatwym, skoro ustanowiony w sprawie biegły sądowy w tym celu udał się do (...) J. i tam na podstawie nr identyfikacyjnego VIN ustalił dane pojazdu, w tym właściwą jego wersję (k. 123).

W konsekwencji dla określenia podlegającej ochronie prawnej wysokości roszczenia powódki kluczowe było ustalenie faktycznej wartości ubezpieczonego pojazdu (według rzeczywistego jego typu / wersji, a nie wersji podanej do umowy przez powódkę) na datę zaistnienia szkody – identycznej jak w dacie zawarcia umowy ubezpieczenia, co też Sąd Okręgowy należycie uczynił, posiłkując się wiadomościami specjalnymi uzyskanymi od rzeczoznawcy. Na rzecz powódki zasądzić należało więc jedynie różnicę między kwotą już wypłaconą przez

Sygn. akt I ACa 977/19

ubezpieczyciela a ustaloną faktyczną wartością ubezpieczonego pojazdu. Prawidłowo też Sąd Okręgowy przyjął, że różnica ta wynosi 50.100 zł.

W tym stanie rzeczy wniesiona apelacja nie mogła doprowadzić do zmiany czy uchylecia zaskarżonego orzeczenia i jako bezzasadna w myśl art. 385 k.p.c. została oddalona, o czym Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1. sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu - art. 98 k.p.c. W konsekwencji od powódki na rzecz pozwanego należało zasądzić kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej, a więc w wysokości stawki minimalnej wynikającej z treści dyspozycji § 2 pkt 6 w zw. § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku "w sprawie opłat za czynności radców prawnych" (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).

Karol Ratajczak Krzysztof Józefowicz Maciej Agaciński

--	--	--